



Kirjallisuusluettelo

JORMA ETTO

Jorma Etto

Jorma Etto – kirjailija, kirjastonhoitaja, kulttuuripoliitikko

Kirjallisuusluettelo

Etto, Jorma Heikki (vuoteen 1940 Erving)

Syntynyt 13.10.1931 Rovaniemellä, vanhemmat: kapellimestari, palopäällikkö Jaakko Tobias Etto ja Brita Amalia o.s. Pirttijärvi. Puoliso Eila Maija Viio, lapset Sinikka, Ulla ja Juhani.

Kuollut 15.12.2016 Rovaniemellä asuttuaan paikkakunnalla jälleen useita vuosia.

Ylioppilas Rovaniemen yhteislyseosta 1950, kirjastotutkinto yhteiskunnallisessa korkeakoulussa 1953, yhteiskuntatieteiden kandidaatti 1956. Toiminut kirjastoamanuenssina Oulun kaupunginkirjastossa 1953-1954, kirjastonjohtajana Lauritsalan kauppalankirjastossa 1956-1961, Kulttuurilehti Kaltion päätoimittaja 1964-1965, kirjastonjohtajana Rovaniemen kaupunginkirjastossa-Lapin maakuntakirjastossa 1961-1984. Vuonna 1986 Etot muuttivat Etelä-Suomeen, Vihtiin. Vuosina 1989-1995 toimi Suomen näytelmäkirjailijaliiton hallituksessa, sekä 1992-1998 Suomen kirjailijaliiton kirjallisuuden edistämiskeskuksen valtuuskunnassa. Vuonna 2011 Etot palasivat takaisin Rovaniemelle.

Pohjoisten kirjailijoiden perustajajäseniä, sihteeri 1962-63, puheenjohtaja 1963-1965 ja 1976-1978. Pohjoiskalotin kirjasto- ja kulttuuriyhteistyön uranuurtajia 1960-luvun alusta lähtien, Lapin kulttuurielämän keskeisiä vaikuttajia 1960- ja 1970-luvuilla. Toiminut monissa kirjallisuusalan luottamustehtävissä. Lisäksi hän kehitti ja kasvatti huomattavasti Rovaniemen kirjaston Lapponica-kokoelmaa.

Birkarlen-yhdistyksen jakama Pohjoiskalotin kulttuuripalkinto 1968, valtion näytelmäkirjailijapalkinto yhdessä Oiva Arvolan kanssa 1968, Rovaniemen kaupungin palkinto 1969, valtion tiedonjulkistamispalkinto 1975, Kansanvalistusseuran tunnustuspalkinto 1982, Lapin läänin taidetoimikunnan palkinto 1988. Lisäksi hänelle myönnettiin vuonna 1992 valtion taiteilijaeläke.

Ettoa voi kutsua monipuoliseksi kirjailijaksi. Hänen tuotantoonsa kuuluu romaaneja, novellikokoelmia, runokokoelmia ja näytelmiä. Hän on myös suomentanut, sekä kääntänyt muille kielille, monia tekstejä.

Runoille tähdenlennoille
ei mitään mahda
rataansa kiertävä kuu

Over poems, shooting stars,
powerless
the moon in its orbit

Jorma Eton tuotanto

Kirjat

Elämä on : epälyyrellisiä runoja. – Helsinki: Otava, 1955. – 78 s.

Rakkauden oppi : novelleja. – Helsinki: Otava, 1957. – 138 s.

Väärää rahaa : nuorisoromaani. – Helsinki: Otava, 1959. – 96 s.

Merkkitulia : romaani. – Hämeenlinna: Karisto, 1961. – 226 s.

Joulupukin päiväkirja. – Hämeenlinna Karisto, 1963. – 104 s.

Ajastaikaa : runoja. – Porvoo: WS, 1964. -62 s.

Kirjailijat rakastavat toisiaan. – Oulu: Pohjoinen, 1972. -53 s.

Evakkotaival : kuvia ja muisteluksia Lapin evakosta 1944-1945 / toimittanut Jorma Etto. – Rovaniemi: Lapin maakuntaliitto, 1975. – 192 s.

Häkki. – Rovaniemi: Tekijä, 1976. – 39 s. Kantaesitys: Teatteri 41 (9.4.1974).

-39°C : seinäkirja : runoja = a wall-book of poems / kirjoittaneet = by Jorma Etto, Ros Wayland ; käännökset kumpikin äidinkielellään = each has translated the other's poems. – Rovaniemi : Tekijät, 1976. – 38 s.

Pohjoinen taikapiiri: Lapin evakkojen maailma 1944-1945 / toimittanut Jorma Etto. – Rovaniemi: Lapin maakuntaliitto, 1977. – 299 s.

Kalenterin lehtiä : 52 runoa. – Oulu: Pohjoinen, 1982. – 55 s.

Suomalainen ja muut valitut : runoja vuosilta 1955-1985. – Oulu: Pohjoinen, 1985. – 61 s.

Potemkin ja muita rakkausnovelleja : valitut vuosilta 1957-1986. – Oulu: Pohjoinen, 1986. – 164 s.

Madonnan kuva avaruudessa : runoja. – Oulu: Pohjoinen, 1987. – 60 s.

Claudia : Henrik E.:n selonteko tehtävästään täällä. – Oulu: Pohjoinen, 1992. – 187 s.

Runoille : Rullarunoja – Scrollpoems. – Helsinki. Kuvitus Andrew Stevenson. Rullan muodossa oleva runoteos. 1996.

Talvirunot – Helsinki: Omakustanne, kuvitus Andrew Stevenson. 2001. – 36 s.

Aika on tunne : Koottuja runoja viideltä vuosikymmeneltä 1950-2000. – Rovaniemi: Lapin maakuntakirjasto 2001. – 275 s.



Näytelmät, kuunnelmat

Arvola, Oiva & Etto, Jorma: Helvetin 16. – Rovaniemi, 1969. – 36 l. Kantaesitys Rovaniemen teatterissa 25.4.1968.

Oksat ja omenat : tv-näytelmä. – Rovaniemi, 1969. – 35 l. Esitetty TV 2:ssa syksyllä 1969.

Arvola, Oiva & Etto, Jorma: Hyvää iltaa – henki menee : poromies Heikin seikkailut sota-ajassa. - Rovaniemi, 1970. – 58 l. Kantaesitys Rovaniemen teatterissa 9.5.1970.

Arvola, Oiva & Etto, Jorma: Rakkaudesta viis eli Madame B:n asiakkaat. – Rovaniemi, 1970. – 17 l. I palkinto Työväen näyttämöiden liiton pienoisnäytelmäkilpailussa 1970. – Käsikirjoitus.

Etto, Jorma & Valpola, Heikki: Bändi (Kukkaiskansa): tv-musikaali. – Rovaniemi, 1971. – 19 l. + nuotit 11 l. Esitetty TV 1:ssä 23.10.1971.

Arvola, Oiva & Etto, Jorma: Saatanan seitsemäntoista: kaamos-revyy. – Rovaniemi, 1972. – 17 l. Esitetty nimellä Jietaran juustoista: Teatteri 41 (1972-73).

Valtias : pienoisnäytelmä. – Rovaniemi, 1972. – 31 l. Käsikirjoitus.

Isännät ja isäntien varjot : kuunnelma Pentti Haanpään samannimisen romaanin mukaan. – Rovaniemi, 1973. – 54 l. Esitetty Yleisradiossa 9.7.1973, uusinta 14.7.1973.

Tyttö joka nai naapurin koiran (Uinagumasuituk). – Rovaniemi, 1974. – 27 l. Käsikirjoitus.

Häkki. – Rovaniemi: Tekijä, 1976. – 39 l. Kantaesitys: Teatteri 41 (9.4.1974).

Läskikapina. – Rovaniemi, 1980. – 77 l. Kantaesitys Rovaniemen teatterissa 24.4.1980.

Pieni kansa sai kaiken kestää : Runodraama Lapin evakoista 1944-1945. – 47 l. 1997

Yksittäisiä runoja ja novelleja

Neljä runoa: kuihtumisesta, kuolemasta ja siitä mitä on sitä ennen. Ultima. – Rovaniemi, 1962. – s. 8-9.

Iloinen tarina tohtorista ja Lapista : novelli. Rakastaa. 12 novellia rakkaudesta. Veijo Meri [et al.].1965.

Kalastajan poika (Sanat). Apajalahti, Erkki: Kalastajan poika. – Rovaniemi, 1970. -3 s. (Nuottijulkaisu.)

Kenian kevät : runoja Afrikan loman muistivihkosta. Sopuli 1973: 3, s. 3

Syyskunto (Pakina). Lapin urheiluväen jouluku 1973, s. 11

Juhannusyö ; Rukous (Sanat). Metsola, Tauno: Intermezzo. – Savonlinna, 1982. – s.6-13 (Nuottijulkaisu).

Arjen arktinen juhla : Promootioruno Lapin yliopiston promootioon 5.6.1992.

A Finn : runo. Skating on the sea. Poetry from Finland. Toim. Keith Bosley.1997

12 runoa : Uusia runoja vuoden 2002 seinäkalenteriin. Kustantanut Muonion Lions-klubi. 2001

Penikulma, yksi monista yhdessä samalla tiellä : Muistoruno Matti Saaniolle. Saanion Matin muistokuvat. Raito 2006.

Käännöksiä muille kielille

Baerplukkerne (Et bruddstykke fra skuespillet Valtias). – Rovaniemi, 1971. – 3 l. Manuskript.

Bort från parken (Ett kapitel ur romanen Kirjailijat rakastavat toisiaan = Författare älskar varandra) / övers. Fredrik Therman. Horisont 1973: 4-5, s. 32-34

Dikter (Ur väggboken -39°C)Frostrosor 1976: 3-4, s. 29

Finnen / översättning Ingmar Svedberg; The Finn / translated by David Barret.

Suomalainen = Der Finne ; Sillalla = Auf der Brücke ; Juhannusyö = Mittsommernacht Still wie Licht in windloser Gegend / auf Deutsch: U.K. – 1985. – s. 44-47

Láddelas Siella 2 / doaimmahan ja jorgalan: Pekka Sammallahti. – Deatnu, 1986. – s. 32

Láddlas / jurgalam Matti Morottaja. Sápmelas 1986: 1, s. 7

Il finlandese – Suomalainen. Käännös suomesta italiaksi Sinikka Etto-Alianiello.

ف نلاندی - Suomalainen. Käännös persian kielelle Aziz Sheikhani.

I live aimlessly
bow in hand
No time —
like the present



Elän määrättä
jousi kädessä
Ei aikaa
Kuin tämä hetki

Kuvateosten tekstit

Väisänen, Petteri & Etto, Jorma: Jätkä : metsien miehet ja heidän työnsä. – Hämeenlinna: Karisto, 1964. – 171 s. Myös ruotsin-, englannin- ja saksankielinen teksti.

Poutvaara, Matti & Etto, Jorma: Rovaniemi : napapiirin maa = land vid polcirkeln = land of the arctic circle = Land um den Polarkreis = strana poljarnogo kruga. – Porvoo: WS, 1968. – 123 s.

Saanio, Matti & Etto, Jorma: Rovaniemi. – Oulu: Pohjoinen, 1979. – 144 s. Julk. myös ruots., engl., saks., ransk. ja ven. laitoksena: Oulu: Pohjoinen, 1979.

Nuutinen, Petri & Etto, Jorma: Paikkoja – Tampere, Bergen, Firenze. – Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Musta Taide 2003 – 73 s.

Kuvateos kaupungista nimeltä Rovaniemi. Valokuva 1979: 7, s. 6-8

Muuta

Ihmisen aikaa : runoja ja lauluja. Markku Huhtamon esitys. Ensiesitetty ravintolassa Kaksi kanaa. TV1:ssä vuonna 1986. Sävellykset Matti ja Pirjo Bergström.

Mielisuosio : esitetty TV1:ssä vuonna 1987.

Välitila – the space between : runo- ja kalligrafianäyttely Andrew Stevensonin kanssa vuonna 1996. Myös samanniminen näyttelyjulkaisu.

Kassisanomat 1/1987 – Vihdin kunnankirjasto : mainosmuovipussi, jossa kaksi Jorma Eton Runousoppi-runoa.

Evakon vuosi. Lapin Kansa 1998.

Linnovaaran pohjoinen alkua. Lapin kansa, 13.1.1999.

Suomalainen/Jorma Etto : äänite. Tämän runon haluaisin kuulla. Radio Ylen Ykkönen. 1999.

Ice-Floe 2000. International poetry of the Far North. Aikakauslehti Numero 1, 2000

Jorma Etto, Rovaniemen kirjaston legendaarinen johtaja muistelee : haastattelu. Toimittaja Saara Hartzellin 28 minuuttia kestävä Jorma Eton haastattelu vuonna 2010. Kirjastokaista.

<http://www.kirjastokaista.fi/video/9024/jorma%20etto,%20rovaniemen%20kirjaston%20legendaarinen%20johtaja%20muistelee>

Kirjoituksia kirjallisuudesta

Aitous tuo hyvän olon. Kaltio 1962 : 2, s. 33. Kirjailija Teuvo Pakkalasta.

Valikoima kotimaista Lappikirjallisuutta. Kirjastolehti 1964, s. 110-113

Saarikosken suomennos. Kaltio 1965 : 1, s. 7. Pentti Saarikosken käännöstyöstä.

Lapin kirjallisuutta Vilkunasta Kivilinnaan. Kansan Tahto 13.8.1966

Opintosuunnitelma : Suomen kirjallisuus 1917-1967. – Helsinki, Kansan sivistystyön liitto, 1968, - 31 l.

Noen skriver også i nord. – Rovaniemi, 1971. – 2 l. Et foredrag ved Nordkalottens teaterkurs. – Manuskript.

Suomen Lapin kirjallisesta elämästä = Om det litterära livet i Lappland i Finland. Fra Grönland til Sibir : Nordkalottseminaret på Svanvik folkehögskole 29.7.-1.8.1976. – Svanvik, 1976. – 4, 5 l. Käsikirjoitus.

Elämää metsässä : A.E. Järvisen kirjailijankuva. – Rovaniemi, 1977. – 10 l. Käsikirjoitus.

”Den finska koloniseringen av Nordkalotten”: en litteraturkatalog. Ottar 1978: 103, s. 71-77 Ett föredrag vid seminaret Nordkalottens historie og litteratur (Harstad, 1977)

Onko totta mitä Lapista kirjoitetaan?: Pohjoisten syrjäalueiden kirjailijakokous, Rovaniemi 29.-31.7.1978. – Rovaniemi, 1978. – S. 82-89

Samma på svenska: Är det sant, vad man skriver om Lappland? De nordiska utkantsområdenas författarmöte. – Rovaniemi, 1978. – S. 81-86

Kirjoituksia kirjastoista

Työaikalaki ja kirjaston henkilökunta. Kirjastolehti 1959, s. 61-62

Kirjastokerho : kansalaiskoulun ja kirjaston yhteismuoto. Opettajain lehti 1959 : 31, s. 2, 19

Frankfurtin kirjamesut ja kirjastot. Kirjastolehti 1963, s. 6-7

Arvonihillinen kirjasto / Urpo Harva, Jorma Etto. Kirjastolehti 1965, s. 30-32, 91-93

Taka-ajatuksia Tanskasta ja Norjasta. Kirjastolehti 1965, s. 229-231

Rovaniemen ja Lapin kirjastotalo. Kirjastolehti 1966, s. 67-72

Allmänna bibliotek i Lapplands län. Kultur-Kontakt 1969: 3-4, s. 14-15

Kylmää etiikkaa : Pääkirjoitus. Kirjastolehti 1973.

Maakuntakirjasto ja historian tutkimus. – Rovaniemi, 1975. – 3 l. Historian viikon kirjanäyttelyn avajaisissa Rovaniemen kaupunginkirjastossa 3.11.75 pidetty puhe. – Käsikirjoitus.

Kirjastokatse Pariisista pohjoiseen (7th Northern Libraries Colloquy). Kirjastolehti 1978: 12, s. 487-489

Etto, Jorma & Saanio, Matti: Keskustelua kuvasta, kirjasta ja kirjastosta. Kirjastolehti 1980: 5, s. 214-21

Kirjoituksia kulttuurista

Uusi kirjailijayhdistys. Kaltio 1966 : 4, s. 92. Pohjoiset kirjailijat –kirjailijayhdistyksestä.

Pohjoisten kirjailijain mielettömyydestä. Kaira 1966 : 1, s. 7-8

Kielivyön alla (Kalotin kielikysymyksistä). Kaira 1967: 3, s. 5-6

Pohjoiskalotin kulttuuriyhteistyöstä. Puheenvuoro 1967: 3-4, s. 44-47

Riistanhoitoalueesta aktiiviseksi museoksi. Suomalainen Suomi – Valvoja 1969: 5, s. 262-265

Kulttuuri kuuluu kansalle. Puhetta pohjoisen köyhyydestä 1. – Rovaniemi, 1971. – S. 11-12

Uusprovinsialismissa Lapin kulttuurin tulevaisuus. Kotiseutuni Peräpohjola Lappi. – Vaasa, 1971. – S. 18-25

Läheinen Grönlandi. Kritiikin uutiset 1972: 3-4, s. 2-4

Kalotin kulttuuritilasta (Alustus Suomen kirjailijayhdistysten neuvottelukunnan talvipäivillä, Rovaniemi 27.-28.3.1976). Sopuli 1976: 2, s. 3-6

Mikä havahdutti?: poliitikotkin tallentamassa ruijansuomalaista kulttuuria. Lapin Kansa 7.2.1979

Kaltion aikaisempien päätoimittajien puheenvuoro: vastaus kysymykseen mikä on kulttuurilehden tehtävä. Kaltio 1980: 5, s. 141

Puhetta pohjoisen köyhyydestä ja ulottuvuudesta. Kirjoitus kirjallisuuskritiikin verkkolehdessä kiiltomato.net. <http://www.kiiltomato.net/puhetta-pohjoisen-koyhyudesta-ja-ulottuvuudesta/>

Kirjoitussarjoja lehdissä

Pakinoita, kantaottavia kirjoituksia, kirjailijaesittelyjä, kirjasto- ja kalottiyhteistyöasiaa jne.

| | | |
|-----------|-------------------------------|--------------|
| 1966 | Pohjoisen kuvaajia | Lapin Kansa |
| 1966-1968 | Elämän havainnoita | Kansan Tahto |
| 1968-1974 | Kalotin kulmilta | Lapin Kansa |
| 1970 | Jotain erikoista | Kaleva |
| 1970-1973 | Kirjoitussarja ilman otsikkoa | Kaleva |
| 1976-1979 | Kesken viikon | Lapin Kansa |
| 1980-1981 | Nyt (Runoja) | Lapin Kansa |
| 1998-2000 | Kolumni | Lapin Kansa |

Lisäksi kolumneja/pakinoita lehdissä Etelä-Saimaa, sekä Kansan Työ, Apu.

Suomennokset

Joyce, James: Kuollut. – 1957.

Twain, Mark: Kapteeni taivaassa. – 1958.

Conrad, Joseph: Pyörremyrsky. – 1961.

Cross, Ian: Kypsyminen. – 1961.

Moorehead, Alan: Ei sijaa arkissa. – 1961.

Lagrange, Francis – Murray, William: Olin Pirunsaaren vanki. – 1963.

Mikes, George: Rauhanomaista rinnakkaiseloa. – 1965.

Hill, Susan: Linnan kuningas. – 1983.

Käännöksiä myös tietokirjoihin.

Jorma Etosta kirjoitettua

Nimimerkki Ur-ko: Kirja-arvostelu : Merkkitulia. Työväenopisto 1961, s. 194

Paasilinna, Erno: Kirja-arvostelu : Merkkitulia. Suomalainen Suomi 1962, s. 376-377

Peltomäki, Tauno: Kirja-arvostelu : Joulupukin päiväkirja. Nuori voima 1964 : 1, s. 11.

Seilonen, Kalevi: Kirjallinen Lappi. Artikkelit kirjastonhoitaja Jorma Etosta, sekä Lappi-kokoelman alkuvaiheista. Katso 26.7.1964

Zimmermann, Leo: Jorma Etto – kirjailija. Pohjolan Sanomat 29.1.1965

Paasilinna, Erno: Kirja-arvostelu : Ajastaikaa. Pohjoinen 1965, s. 92.

Lauri, Maija-Liisa: Jorma Etto – pohjoiskalottilainen. Kaleva 14.7.1968

Laaksonen, Esko: Kirja on vanha, kirjailija uusi (Jorma Eton haastattelu). Suomalainen 1969: 4, s. 18-19

Arvosteluja Jorma Eton romaanista Kirjailijat rakastavat toisiaan / Urpo Bäfver, Terttu Eskelinen, Markku Huotari, Oiva Kukkala, Aune Mäkinen, Evi Vesa, Aimo Väänänen. Lapin kirjoittajaseminaari 14.-18.6.1972. – Rovaniemi, 1972. – U.s. (Monisteita)

Kekkonen, Urho: Rouva Onerva Puurula 2/7 1975. Teoksessa Kirjeitä myllystäni 2, 1968-1977, s. 250-251. Maininta Etosta ja Suomalainen –runosta.

Silander, Liisa & Venhola, Eero: Hiljaisen villi, aina vähän varuillaan (Jorma Etto). Kauppa ja koti 1976:3, s. 40-42

Jama, Matti: Jorma Eton suvipäivän runoelma. Näköpiiri 1978: 9, s. 52-54

Piila, Liisa-Maria: Jorma Etto katselee pohjoisnavalta etelään. Me 1980: 14-15, s. 17-19

Niemi, Irmeli & Ojala, Raija: Suomalainen alueteatteri 1978-82: tausta, toiminta, vaikutus. – Helsinki, 1983. – 505 s. Tutkimuksessa mukana Rovaniemen teatterin – Lapin alueteatterin esitys Jorma Eton Laskikapina-näytelmästä.

Lappalainen, Seija: Etto lähtee kalotin kulmilta. Lapin Kansa 9.2.1986

Huttunen, Merja: Kirjoitustyöntekijöiden oikeudet. Jorma Eton haastattelu. Tiedonantaja 19.3.1999

Kirstinä, Väinö : Kirjaimia ja merkkejä. Arvostelu Jorma Eton runokokoelmasta Talvirunot. Kirjallisuuskritiikin verkkolehdestä kiiltomato.net. <http://www.kiiltomato.net/jorma-etto-talvirunot/>

Ranta, Tapani: Kirjasto on tiedon vapaa jakelija. Jorma Eton haastattelu. Lapin Kansa 12.10.2006

Piippola, Irene: ”Tavallisista **ihmisistä**, ei suurmiehistä eikä ylevästi”. Jorma Eton haastattelu. Lapillinen 2011 Nro 31, s. 2-3.

Talvensaari, Leena: Kodin kirjakaappi oli Jorma Eton aarre. Jorma Eton haastattelu. Uusi Rovaniemi 11.11.2011, s. 8.

Kirjallisuusluettelo on laadittu Lapin maakuntakirjaston Lappi-osastolla syyskuussa vuonna 1991. Tiedot päivitetty 2017.

Suomenkieliset runot Jorma Eton, englanninkieliset käännökset sekä kuvitus Andrew Stewensonin.

Toimittanut Mauri Aittaniemi

Kirjallisuusluettelon kansi Karl Simonlehto.



www.lapinkirjasto.fi